

Amsterdamse Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt (AVBB)

Voorzitter: M.J. Hoogendoorn
Penningmeester: R.R. Saal
Secretariaat: K.M. van Ankeren
Bestuur: E. Pellinkhof
O. Eerland

Redactie: Ries Hoogendoorn
Ookmeerweg 174/8
1068AV Amsterdam
020-6103401
rieshoog@hetnet.nl

Onze Website: **www.bijenpark.nl**

Redactieleden: Eline Pellinkhof
Katinka van Ankeren

Bij-Zaken verschijnt 4 keer per jaar

Verschijningsdatums: 1/3, 1/6, 1/9, 1/12

Kopij moet uiterlijk 1 week voor verschijningsdatum bij de redactie zijn

Stichting Bijenpark Amsterdam (SBA)

Secretariaat: mw. E. Hagen
Socratesstraat 61
1064ZH Amsterdam

Voor de huur van een siertuin en aan- of verkoop van huisjes kunt u zich schriftelijk wenden tot het secretariaat van de SBA.
Voor de huur van een tuin of imkertuin is het lidmaatschap van de AVBB vereist.

Geen bloemen geen bijen, geen bijen geen bloemen

En dat krijg je als alles lekker (saaï) groen is

We hebben nu al jaren veel verliezen van bijenvolken, som-migen zijn meerdere malen alles kwijtgeraakt, en de varroa wordt steeds als de schuldige aange-wezen. Maar ik geloof er eerder in dat zij medeschuldig is en dat we hier te maken hebben met een multi factor die op

verschillende vlakken zijn oorzaak kent. Alles wat je leest brengt steeds weer allerlei oorzaken naar voren. Vroeger hadden we 5% uitval na de winter en tegenwoordig loopt het op naar 15 tot aan 30% en zelfs meer. Als imkers onder elkaar zijn en het er over hebben wordt er stevig over gediscuteerd en dan komen er tal van oorzaken naar voren. Maar bij de wetenschap is het een centraal thema want in heel Europa is de de verdwijning van de honingbij een dreigende situatie en zal er snel gestart moeten worden om het tij nog te keren.

Het gaat echter niet alleen om de de honingbij maar ook om al die andere bestuivers; ook zij hebben hun functie in het systeem. Want het zijn niet alleen de cultuurplanten die bestoven moeten worden maar ook de wildflora; bovendien zijn onze bijen en de andere insecten ook weer voer voor vogels die van insecten leven en daarmee zie je dan dat zelfs vele vogelsoorten achteruitgaan. Een goed onderzoek zal snel uitsluitsel moeten brengen.

De bij, ons nuttigste en belangrijkste insect, die 15 maal meer van belang is voor ons voedsel dan de opbrengst van de honing

Eenzijdige landschappen in plaats van bonte weides.

Wat kan de bij nog vinden in onze gecultiveerde landschappen? Geen wilde bij of welk insect dan ook kan nog voldoende vinden om zich van nakomelingen te verzekeren. De laatste jaren zijn de akkers, velden en bermen (ook in de

steden) een en al eenvormige groene vlaktes, productievelden zonder nog een "onkruid" kruid. De eens zo bont bloeiende velden en akkers met korenbloemen en nog veel meer zijn nu eentonige "onkruid" vrije, in hoge opbrengsten veranderde vlaktes geworden. Vroeger hadden we de bijenweides om de hoek en konden de bijen hun wintervoorraad zelf bij elkaar halen. Ook veel cultuurplanten hebben jarenlang voor een goed gevulde honingzolder gezorgd en dat niet alleen bij onze honingbij, vergis je niet. Ook de hommelen en de wilde bijen lijden hieronder en misschien nog meer dan onze bijen, want wij staan vaak klaar met onze suikerpot om te redden wat er te redden valt. Er wordt niets meer aangeplant of ingezaaid; behalve koolzaad misschien (brandstof), zul je nu geen boekweit, zonnebloemen of luzerne nog vinden. Het aanbod van stuifmeel en nectar over de gehele vegetatie is niet meer te vinden, het aanbod van de bloeiende weide is verdwenen doordat er twee, ja zelfs zes keer per jaar gemaaid wordt en dat jaar in jaar uit; dan komt het vanzelf niet meer terug. Er wordt ook niet meer van weide gesproken maar van groenland. Als de paardenbloem gebloeid heeft komt er op de meeste plaatsen geen bloem meer op, soms door het teveel maaien en vaak door de intensieve bespuiting.

Koolzaad redt ons niet

Tot een aantal jaren terug hadden we nog onze polders met koolzaadvelden en daarmee haalden we het verse stuifmeel met grote hoeveelheden in huis, "want bijenvolken gebruiken ongeveer 52 kg stuifmeel per jaar". Dat is niet meer mogelijk: de velden zijn er niet meer of er wordt te veel gespoten. Dat heeft tot gevolg dat er geen gezond stuifmeel meer is. Maar kunnen we dan nog wel een gezond potje honig garanderen? In veel gewassen heeft de gentechniek zijn intrede gedaan, en dat maakt ook de honing verdacht, én daardoor wordt er niet meer gereisd: de imker is voorzichtig. En dan zijn er nog de gewassen die gekweekt zijn om een zeer hoge olie-opbrengst te leveren, maar geen nectar en stuifmeel.

Pollen, eiwitten

Het beste voorbeeld is dat een zwerm tegenwoordig niet meer in staat is om zichzelf in leven te houden. De imker staat klaar met de suikerkan zodra de zwerm geschept is om deze kunstmatig in stand

houden. Suiker kan de nodige hoeveelheid koolhydraten dekken, maar het is geen volwaardige voeding zoals de gemengde honingsoorten dat wel zijn. En hoe komen ze aan eiwit: alleen de pollen leveren een gezond eiwit. Ook hier heeft de industrie net als de suikergigant de spullen klaarliggen, maar het werkt niet en het is nog schadelijk ook. De vitaliteit van de jonge bijen komt hier in het geding en de

winterbij die onze start is in het voorjaar, is ook niet zo vitaal. Door de slechte voeding is zijn vetvoorraad niet van die kwaliteit dat hij gezond de winter door zal komen. Ze moeten het wel acht maanden vol kunnen houden. Al met al wordt ook het immuuniteitsysteem hierdoor aangetast, en allerlei ziekten die normaal geen kans hadden kunnen nu hun gang gaan. Samen met de plantenbeschermmiddelen is er daardoor een verhoogde sterfte.

Als je dan de gegevens van het bijeninstituut van Celle (Duitsland) ziet, dan weet je dat hiermee een deel van onze verliezen is terug te vinden. Zijn er in het najaar voldoende pollen aanwezig dan kan de winterbij zijn vetvoorraad voldoende opbouwen om in het voorjaar de opbouw van het volk te starten voor de volgende generatie, zo niet dan zal de wintersterfte, niet alleen van de honingbij maar ook van haar wilde soort-genoten een feit zijn. Ook al gebruiken we de effectiefste varroabehandeling, dan nog zal dat wat hiervoor beschreven is ons deel zijn.

Actief worden

Er moet weer een bloeiend landschap geschapen worden, braak liggende stukken bouwterrein dienen ingezaaid te worden en de agrariër, gemeenten en het rijk zullen daar ook in moeten meewerken door niet alle bermen en plantsoenen steeds maar weer te maaien. Ze moeten bloeien, bloeien is zaaien. En wij hebben deze insectenwereld hard nodig, want straks hebben we het broeikasprobleem wel onder de knie maar geen insecten meer.

Wij zullen van ons moeten laten horen dat de mens en de aarde niet buiten bijen (insecten) kunnen.

Al het openbare groen moet niet groen zijn maar bont.
Bijen houden van bloemen en bloemen houden van bijen.

**Albert Einstein heeft gezegd:
Als de bij (insecten) van de aarde verdwenen is dan volgt de
mens. Geen bijen meer, geen bestuiving van de gewassen,
geen planten of dieren, geen mens meer.**

Met dank aan:

*Celle bieneninstituut, Netzwerk Bluhende Landschaft, ppo
Wageningen*

Bijenmarkt 2007

Dinsdag 17 juli

7.00 uur -13.00 uur

VEENENDAAL

Plaats: Sportpark Panhuis

Toegang: **GRATIS**

Tijd: tot ±13.00 uur

Inflichtingen bij:

V.V.V. (0318 52 98 00)

of Dhr. Korving (0318 52 16 13)

Marktmeester: Dhr. A. van Kessel

Start verkoop: 09.00 uur

Prijztrekking: 11.00 uur

De verkoop is vrij

iedere bezoeker die zijn eigen bijtussen ont-
vangt een bijtussen.

Afleververkoop van honing doet:

DeWerkbij

C. van der Land

Noordelijke Meentweg 18

III waar, tel. 6317 61 29-47

Per gemeente Veenendaal wordt de Zilveren Korf beschikbaar voor de grootste bijhouder (tenminste 25 volken). Verder worden er keuringsgenoden in de volgende categorieën:

- Beste stal zonder met volken bijhouder (max. 3 kasten)
- Beste stal alleen met volken en bijhouder (max. 6 kasten)
- Beste kast met volken bijhouder
- Beste korf met volken bijhouder

**FOLKLORE EN
OUDE AMBACHTEN**

De enige echte Bijenpark Ansichtkaarten

Te koop o.a. op de tuinzondagen
€ 0,60 per stuk, 5 voor € 2,50

HELP ONS (EGELS)

Oproep aan allen die een tuin aan de sloot of een vijver hebben: red onze kostbare egels door er een trappetje voor te maken, van welk materiaal dan ook, zodat ze uit de sloot of vijver kunnen komen en daarin niet verdrinken. We hebben nu een heel droge tijd gehad, maar eens gaat het regenen en misschien is dat al nadat ik dit stukje heb geschreven het geval, en dan is de slakkenvraat alweer in volle gang. Onze egel is de enige die dit kan en mag bestrijden, niet het slakkendood of het nou Eco heet of weet ik veel voor veilige dingen, de slakken gaan er dood van en de egel ook want die verorbert een hele boel vergiftigde slakken en hij/zij krijgt aan het eind van de voedselketen alles te slikken. We willen de egelopvang, waar we donateur van zijn, ook weer vragen om er een aantal bij ons op het park uit te zetten. Doet u daar aan mee! Koop zo'n mooi huisje voor de winter en maak houtwalletjes met elkaar waar lekker gescholen kan worden als het niet prettig is om buiten te zijn en om jongen in te krijgen.

Egel- *Erinaceus europaeus*

De stekelige vacht is karakteristiek. Gezicht en onderzijde zijn bedekt met lange, grove haren. Meestal is hij 's nachts op pad, maar jonge en zieke dieren ziet men ook overdag. Hij vindt zijn prooi vooral op de geur. Witte egels zijn niet zeldzaam. Ze vallen wel op, maar hun stekels schijnen een goede bescherming tegen vijanden te vormen. De egel, ons enig gestekeld zoogdier, is al eeuwenlang een bekende verschijning in tuinen, graslanden, bossen en heggen. Er bestaan dan ook talloze volksverhalen over hem, die echter meestal op fantasie berusten, zoals het verhaal dat dit dier 's nachts koeien hun melk zou ontfutselen. Het menu van de egel bestaat vooral uit kevers, rupsen, wormen en slakken, maar hij eet ook vogeleieren. Zijn winterslaap houdt hij in een nest van bladeren en verdord gras en hij teert dan op zijn vetreserves. Egels zijn in april, kort na beëindiging van de winterslaap, paarrijp. De meeste jongen worden vroeg in de zomer geboren, maar in september volgt vaak nog een tweede worp, met name wanneer het eerste verloren ging. Late jongen overleven de winter zelden. Indien het nest wordt verstoord als de jongen pas geboren zijn, eet de moeder hen soms op of verlaat ze; oudere jongen pakt ze bij hun nekvel en brengt ze naar een veiliger plekje. Als ze een maand zijn, beginnen de jongen vast voedsel te eten; het gezin gaat 's nachts onder leiding van de moeder in processie op voedseltocht.

Vereniging van
hoveniers en
groenvoorzieningen

©MJH

Hoveniersbedrijf **TUINDORP** bv.

Nieuwemeerdijk 13
1171NA Badhoevedorp

Website: www.hoveniersbedrijftuindorp.nl

E-mail: info@hoveniersbedrijftuindorp.nl

Tel: 0206192484 / Fax 020192012

AL MEER DAN 35 JAAR ERVARING IN AANLEG, ONDERHOUD EN RENOVATIE

Speciaal voor de bijenparken levering van grond, compost, zand e.d. zonder bezorgkosten. Wilt u ook profiteren van onze vakkennis & vakmanschap maak dan een vrijblijvende afspraak

Maak zelf je varoabestrijdingsmiddel

Ton de Volder, Imkerij DEVO, Tilburg

Varoabestrijding met thymol:

Benodigdheden: 250 gram thymol

1 liter slaolie,

Per kast twee katoenen lapjes van ongeveer 7 X 10 cm. Het katoen mag niet te dun zijn, een (oude) molton deken is ideaal. Giet de slaolie in een plastic emmer. Voeg de thymol toe en roer totdat het grootste deel van de thymol opgelost is. Er blijven altijd kristallen in de oplossing achter maar dat is niet erg.

Open de bijenkast en leg twee van de lapjes naast het broednest. Schep op ieder lapje een eetlepel van het olie/thymol mengsel. Sluit de kast.

Open na twee weken de kast en haal de brug die de bijen onder de lapjes gebouwd hebben weg. Giet op ieder lapje nog een halve eetlepel van het olie/thymol mengsel.

Hiermee is de behandeling klaar.

De prijs per kast bedraagt ongeveer € 1,10.

Dit is exclusief de katoenen lapjes maar omdat een oude molton

deken volstaat zijn deze kosten te verwaarlozen.

Aan: contactpersonen afdelingen NBV

Betreft: Uitwinteringsonderzoek Wintersterfte 2007

Geachte mevrouw, meneer,

Noot redactie: er hebben op eigen initiatief imkers meegedaan aan deze telling en ook de vereniging (bestuur) heeft aan de oproep gehoor gegeven, hierbij het resultaat.

Eind maart 2007 is uw medewerking verzocht bij het afnemen van een vragenlijst over de uitwintering van de bijenvolken voorjaar 2007 in uw afdeling. Inmiddels zijn de gegevens over ruim 10.000 volken binnen. Van uw afdeling hebben wij de gegevens nog niet ontvangen. Zou u deze op korte termijn willen verzenden. Zij zijn voor het onderzoek van groot belang. Binnenkort zullen wij de imkers die op de vragenlijst hun e-mailadres hebben aangegeven, rechtstreeks per e-mail een korte vervolgvragenlijst versturen.

Mocht u verdere vragen hebben of wil je hier alsnog aan meewerken, dan kunt u mailen naar onderzoek@beefriends.org of bellen naar

Romée van der Zee 0515-521107.

Hartelijk dank voor uw medewerking.

Met vriendelijke groeten

Romée van der Zee

Real-time weergave van de uitwinteringsgegevens over **2007**

	Ni 2002	Nd 2003	Ni 2003	Nd 2004	Ni 2005	Nd 2006	Ni 2006	Nd 2007
België	nvt	nvt	nvt	nvt	819	150	1170	172
Nederland	5930	900	1121	202	6675	1754	8862	1395

Tabel 1, totaal ingewinterde volken (Ni) en totaal dode volken (Nd) periode 2002 - 2007

Zo te zien zijn dit prettige berichten en we hopen volgend jaar met een nog beter resultaat uit de winter 2007/2008 te komen.

Bomen voor bijen

Zoals wij ons nog heel goed kunnen herinneren heeft de storm in januari behoorlijk huisgehouden op ons park. Dertien bomen zijn omgewaaid of los in de grond komen te staan. De meeste bomen waren gezonde sparren, een *Gamaecyparis* en drie Spaanse Cipressen. Naast de storm is de hoge grondwaterstand de oorzaak. De grond is in de veertig jaar dat het park bestaat zeker 20 centimeter ingeklonken (gezakt). Het is van groot belang de grond om bomen eens in de paar jaar aan te vullen met verse grond, zodat de bomen een nieuwe laag hebben om te wortelen en zich vast te zetten. Als er nieuwe bomen geplant worden is het verstandig om drachtbomen te plaatsen. De beste tijd is van oktober tot januari. In pot gekweekte bomen kunnen het gehele jaar door worden geplant.

1. Een paar voorbeelden van bomen met voorjaarsdracht: *Acer campestre* (Spaanse aak) komt voor als kleine boom of grote struik of, zoals bij de imkertuinen, als haag. Een grotere soort is de *Acer platanoides* Globo-sum (bolvormig) of de Noorse esdoorn met donkerbruine bladeren. Ook zijn kastanjesoorten bij de bijen in

trek.

Cersis siliquastrum (Judasboom) wordt ongeveer 5 meter hoog, Meidoornsoorten (kleine boom). Ook zijn appel- en pruimenbomen zeer geschikt, bijvoorbeeld *Malus sylvestris*, die in onze oerbossen

voorkwam en die ook in onze boomgaard heeft gestaan.

2. Bomen voor de zomerdracht.

De hemelboom, kan 12 meter hoog worden en draagt grote oranje bloempluimen in juni en juli. De tamme kastanje, *Castania sativa*, de gewone vuilboom, *Frangula alnus* en de 2-3 meter hoge lederboom, *Ptelea trifoliata* die in juni bloeit met heerlijk geurende geel/groene bloemtrossen.

3. Bomen voor de najaarsdracht.

Herfstpaardenkastanje, *Aesculus parviflora*, kan 6 meter hoog worden, *Hibiscus syriacus*, een grote struik die ongeveer 3 meter hoog wordt en bloeit van juli tot oktober.

Ik heb me tot bomen en struiken beperkt, maar als u meer wilt weten over drachtplanten, raadpleeg dan de Drachtplantengids voor de bijenteelt.

Piet Kreeft

In memoriam M.E. Post, 19 augustus 1923 – 5 mei 2007

Bij ons was M.E. Post altijd Rietje

Op 12 mei 1980 werd zij onze secretaris, zij volgde de Hr. B. van de Brink op en bleef tot 25 april 2003 zo'n 23 jaar onafgebroken het secretariaat runnen.

Je had het nooit in de gaten, het leek wel of ze er niet was, maar steeds op de achtergrond zorgde ze dat de administratie van onze vereniging er netjes en verzorgd uitzag. In de stichting heeft ze met onder andere de heren de Bruin en Vlietstra de belangen van de AVBB behartigd. Als AVBB-afgevaardigde bezocht ze de jaarvergaderingen van de landelijke vereniging en de op laatste Floriade in 2003 heeft ze de vereniging een aantal keren vertegenwoordigd.

AVBB en SBA

Agenda

(onder voorbehoud)

Imkersoos

Elke 1^e zondag van de maand om 10.30 uur inloop met koffie. Aanvang: 11.00 uur.
Plaats: Museum NP

3 juni soos, Bij-Zaken
TV Nova,
Kinderboerderij de Pijp (markt)
8 juli soos
5 augustus soos
2 september soos, Bij-Zaken
7 oktober soos
4 november soos
2 december soos, Bij-Zaken

Tuinzondagen

Meestal elke laatste zondag van de maand om 16.00 uur.
Plaats: Museum NP

Table d'hôte:

Vrijdag 25 mei en vrijdag 22 juni

Vrijdag 13 juli en vrijdag 10 augustus.

Tuinzondagen:

zie uitgebreide beschrijving in Bij-Zaken maart.

26 augustus Marja v.d. Veldt
Boerderijen onder het zand

30 september Jos Ketelaar
Paddenstoelen